

OUR DAILY BREAD

FOOD IN GOD'S CREATION

Nótaí Seanmóra

D'Am an Chruthaithe 2011

Bunaithe ar an Leicseanár Coiteann Athbhreithnithe

Ullmhaithe ag an Easpag David Atkinson d'Eaglaisí le Chéile, An Bhreatain Mhór agus Éire

[Grianghraf: Susy Morris](#) ©

'Conas atá ag an mbia?', 'Cé a chuirfidh an bia ar fáil?', 'An mbeidh go leor bia ann?' Truailliú an bhia, leithdháileadh an bhia, sábháilteacht an bhia, margadh an bhia. Bíonn tagairtí don bhia le cloisteáil de shíor sa ghnáthchaint laethúil. Agus ní nach ionadh; is iad bia agus deoch bunriachtanais an tsaoil. Tá bia rialta tábhachtach dúinn mar fhoinsé as a bhfaighimid ár gcuid fuinnimh. Agus is féidir le bia a bheith ina chaitheamh aimsire ann féin, is é sin, don té a bhfuil sé d'ádh air nach cúis imní dó cad as a dtiocfaidh an chéad bhéile eile. Is cuid thábhachtach é an bia den trádáil chomh maith. Coimeádtar mórchuid de thalamh an domhain do tháirgeadh an bhia. Bíonn tionscail ollmhóra bainteach le dáileadh agus le miondíol an bhia.

Aithníonn Críostaithe gurb é Dia, cruthaitheoir, bunfhoinsé ár gcuid bia. Tuigimid go gcoimeádfar geall an chonartha inar dheimhnigh sé dúinn go mbeidh síolta agus fómhair ar an saol i gcónaí. Ach is mó a tharlaíonn idir beathú agus uisciú ó "lámh uilechumhachtach Dé", agus blaiseadh an bhia ansin, abrais, mar chuid de chóisir i mbruachbhaile cathrach éigin, nó fiú amháin, na boilg fholmha sa réigiún Sahárach san Afraic. Nuair a deirimid an líne "Ár n-arán laethúil tabhairt dúinn inniu" san urnaí, aithnímid go mbraithimid ar fhlaithiúlacht Dé, agus gur gá go ndéanfar machnamh ar chúrsaí talmhaíochta, tráchtála, roinnte, cheartas trádála, leas na n-ainmhithe, cothaithe, agus ar chúinsí eile nach iad, agus sinn ag tabhairt freagra ar an bpaidir sin, .

Díreoidh ár gcuid nótaí seanmóra d'Am an Chruthaithe i mbliana ar théama an Bhia i gcruthú Dé, agus chuige sin, roghnóimid téamaí éagsúla machnaimh, mar shampla; ceiliúradh, freagracht as cinntí, leordhóthain, cothroime, daltachas dílis. Go gcabhraí Dia linn léirstean a bheith againn ar a chuid flaithiúlachta, agus ar ár gcuid dualgas, agus sinn ag guí lenár n-arán laethúil.

Ní seanmóirí iomlána atá sna nótaí seo, ach rogha moltaí agus pointí tosaigh, chomh maith le samplaí ar féidir iad a leanúint.

Seachtain 1: 4 Meán Fómhair

Ceiliúradh: bia agus pobal

Eaxodus 12. 1 – 14
Leabhar na Salm 149
Rómhánaigh 13. 8 – críoch
Matha 18. 15 – 20

Seachtain 2: 11 Meán Fómhair

Roghanna: bia agus slánú

Eaxodus 14. 19 – críoch
Leabhar na Salm 114
Rómhánaigh 14. 1 – 12
Matha 18. 21 – 35

Seachtain 3: 18 Meán Fómhair

Leordhóthain: bia agus flaithiúlacht Dé

Eaxodus 16. 2 – 15
Leabhar na Salm 105
Filipigh 1. 21 – críoch
Matha 20. 1 – 16

Seachtain 4: 25 Meán Fómhair

Gorta agus Triomach: bia agus peaca

Eaxodus 17. 1 – 7
Leabhar na Salm 78. 1 – 4, 12 – 16
Filipigh 2. 1 – 13
Matha 21. 23 – 32

Seachtain 5: 2 Deireadh Fómhair

Cruthú agus Conradh: bia agus freagracht

Eaxodus 20. 1-4, 7-9, 12-20
Leabhar na Salm 19
Filéamón 3. 4b – 14
Filéamón 21. 33 – críoch

Seachtain 1: Ceiliúradh: bia agus pobal

4 Meán Fómhair – An 11ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide

Eaxodus 12. 1 – 14
Leabhar na Salm 149
Rómhánaigh 13. 8 – críoch
Matha 18. 15 – 20

Grianghraf: [zetrules](#)

Baineann bia, imeachtaí, agus comhaltacht le chéile go minic. Déantar breithlá a cheiliúradh le cóisir, bainis a cheiliúradh le fáiltiú, an Nollaig féin a cheiliúradh le béile teaghlaigh. Tá tagairt i mBíobla na hEabhráise do mhéid áirithe Féastaí a rinne tabhartais agus soláthar Dé a cheiliúradh; cuimhníodh ar mhaitheas Dé gach aon bhliain na tsli seo. Meabhraíonn scéal Cháisc na nGiúdach (a ndearnadh cur síos air in Eaxodus a 12) an tsli inar shábháil Dia a phobal ón sclábhaíocht trí fhuil uain a scoitheadh. Ní raibh i gceist leis i dtosach ach béile a roinneadh an teaghlach nó an chomharsanacht le chéile (vv. 3,4), agus bhí an féasta bliantúil seo le ceiliúradh mar fhéile in onóir do Dhia (v. 14). I gcaitheamh na haimsire, d'éirigh an cuimhneamh bliantúil seo níb institiúidí (Deot. 16), ach, faoin am go raibh Íosa ann, bhí an féasta tar éis iompú ar ais ina ócáid teaghlaigh arís (Marcas 14.16). Bhí cáil ar fhéastaí eile mar gheall ar an gceiliúradh gliondrach a bhain leo. Rinne Féile na Seachtainí, mar shampla, ceiliúradh ar an bhfómhar, agus ba dheis í seo do 'lúcháir i láthair an Tiarna' (Deot. 16.11).

Is é an tuiscint a bhí laistiar dá leithéid ná go raibh bia ina bhronntanas ó Dhia dá chruthú, agus gur rud é a chuir 'áthas ar an duine', a chuir 'aoibh... ar a aghaidh' agus a rinne 'a chroí a neartú' (Leabhar na Salm 104. 15). Rinneadh an Chomaoin le Dia, chomh maith leis an gcomhaltacht lena chéile a cheiliúradh go cuí trí bhéile a chaitheamh i dteannta a chéile. Cuimhneofar gur tháinig Íosa féin ar an láthair agus é 'ag ithe agus ag ól' (Matha. 11.19). 'Fleánna cumainn' (Iúd 12) a tugadh ar na chéad chruinnithe Críostaí – grá dá chéile a taispeánadh sna cruinnithe do chomhaltacht agus do bhia.

Ceapadh an Ministir Modhach Barbara Glasson cúpla bliain ó shin chun dul ag obair i gcathair Learphoill. Cén freastal a d'fhéadfadh an Soiscéal a dhéanamh ar ollriachtanais lár na cathrach? Thosaigh sí ag smaoineamh ar an tsli inar féidir le méid beag giosta difríocht mhór a dhéanamh d'arán – agus thosaigh sí ag smaoineamh ar dhream beag daoine a chur ag bácáil aráin. Fuair siad oigheann agus cúpla seomra ar iasacht, agus thosaigh siad ag bácáil. Má choimeád siad bollóg amháin dá ndearna siad dóibh féin, thug siad uathu an chéad cheann eile a rinneadh – agus d'fhiafraigh na daoine ar tugadh an t-arán úr dóibh cén fáth go raibh an t-arán á thabhairt saor in aisce. Chabhraigh cuid de na daoine leis an iarracht. De réir a chéile, d'iompaigh bácáil an aráin ina imeacht beag pobail - a raibh comhrá agus léamh an Bhíobla mar chuid de. Tá bácáil an aráin tar éis áit a chruthú inar féidir le daoine a bheith slán agus faoi dhíon. Tá an próiseas a shamhlaítear le déanamh an aráin cosúil leis an saol féin: cuimhnimis ar an bhfuineadh, ar an bhfeitheamh, ar an gcompánachas (= *cum panis*, 'le harán'). Tá fás ag teacht ar choincheap an aráin san eaglais – ag ceiliúradh an phobail, na comhaltachta, agus na roinnte, agus gach duine le chéile.

Glaonn léamh na hEipistile (Rómh.13. 8 – 14) ar na Críostaithe chun "grá a thabhairt dá chéile"; agus chun grá a thabhairt do 'do chomharsa mar thú féin'. Tá comhaltacht agus comaoin Chríostaí in ainm is a bheith oscailte, seachtrach, agus báuil le riachtanais na comharsan nuair a bhíonn tionchar ag ár slite maireachtála féin air nó uirthi. Tá an Soiscéal (Matha. 18. 15 – 20) ina chuid de bhloc teagaisc a thug Íosa dá chuid deisceabal ar an méid gur gá go ndéanfadh ár gcuid caidreamh daonna aithris ar ár gcuidreamh le Dia. Is é a leanas an teachtaireacht Léivíteach atá laistiar de véarsa a 15: "Ná bíodh fuath agat i do chroí do do chomharsa,... Ná bain díoltas amach; ná bíodh faltanas agat le clann do dhaoine muinteartha. Ní foláir duit grá a thabhairt do do chomharsa mar thú féin. Mise an Tiarna." (Léiv.19.17f.).

Fiú amháin i gcás an smachta san eaglais, an phríomhghné faoi chaibidil sa sliocht Soiscéil seo, is é an prionsabal treorach i gcónaí ná grá don chomharsa. Óir, nuair a thagann beirt nó triúr le chéile in ainm Chríost, beidh ár dTiarna ina dteannta – agus is gá go léireofaí an méid sin ón saghas caidrimh atá eatarthu.

Tá cineál altaithe ann a dhéantar ar bhia agus a bhfuil urnaí ann go gcoimeádfadh Dia sinn meabhrach ar riachtanais a chéile. Is oscailte an rud é an grá don chomharsa. Ba cheart go mbainfimid úsáid chuí as an mbia sa treo agus gur féidir linn é a cheiliúradh agus go gcabhródh sé linn ár gcuid comaoine lena chéile a fhorbairt, ach níor cheart go dtiocfadh an ceiliúradh agus an chomaoin seo trí éadail a dhéanamh ar chomharsana in áiteanna eile nach mbeadh acu ach beagán aráin laethúil. Déanfaimid iniúchadh níos mine ar thubaiste na bochtaineachta ar sheachtain éigin eile, ceann d'fhoinsí an fhuatha, rud a chuireann le faltanais a bheith á gcoimeád ag daoine, idir na daoine go bhfuil acu agus na daoine nach bhfuil acu. Ach an tseachtain seo, dírimis ar bhuíochas salmaire áirithe, a mhol Dia i gcomhthionól na bhfíréan (Leabhar na Salm 149.1), agus ar dhuine eile, a bheannaigh an Tiarna agus é ag gabháil buíochais as bronntanais an bhia, an fhíona agus na hola (Leabhar na Salm 104. 15).

Cuimhníonn ár nEocairist (= altú buíochais) ar an gceiliúradh a dhéanann Cáisc na nGiúdach ar thíolacadh na beatha trí fhuil uain a scoitheadh. Ceanglaíonn sé sinn le cruthú Dé san úsáid a bhaintear i rith an cheiliúrtha as arán (ar thug an domhan dúinn agus ar chuir lámha daonna le chéile é) agus as fíon (toradh na fíniúna agus obair na lámh daonna). Is ceiliúradh atá ann ar bhronntanais ghrásta Dé. Glacaimid leis na bronntanais, gabhaimid buíochas astu, agus roinnimid iad, sular seoltar amach sa domhan agus sa saol sinn, i mbun ár gcuid oibre, in ómós agus in onóir do Dhia.

Is i gcomhthéacs na deighilte in eaglais na Corainte a thagann teagasc Naomh Pól i dtaobh Shéire an Tiarna (1 Cor.11.17 – 34). Bhí an deighilt eatarthu siúd a raibh neart acu agus na daoine nach raibh puinn acu á léiriú sna huaireanta a raibh an gnáthdhinnéar sa bhaile ag daoine áirithe ag teacht salach ar Shéire an Tiarna. Sa tslí seo, arsa Pól, rinne siad 'eaglais Dé a dhíspeagadh agus na boicht a náiriú' (v.22). I gcontrárthacht leis an méid sin, meabhraíonn an Eocairist dúinn gur thug Íosa Críost é féin do dhaoine eile as grásta. Cothaíonn roinnt na hEocairiste forbairt sa tsochaí – is é sin, sa treo is nach mbeadh caint a thuilleadh ar an deighilt seo idir na daoine go bhfuil neart acu agus na daoine nach bhfuil puinn acu – is gá go gcaithfidh na daoine lena chéile sa tuiscint go bhfuilimid go léir faoi chomaoin ag bronntanais fhlaithiúla Dé.

Is san Eocairist a bhímid 'ag fógairt bhás an Tiarna nó go dtiocfaidh sé' (1 Cor. 11.26), agus, ar an ábhar sin, is é atá san Fhéasta sin le fírinne ná réamhbhlaiseadh den fhleá neamhaí a dhéanfar nuair a thiocfaidh ríocht an tslánaitheora. Shamhlaigh Iseáia san ochtú haois BC go mbeadh lá ann ar a n-ullmhódh 'Tiarna na Slua... le haghaidh na gciníocha go léir cóisir saille, cóisir do rogha na bhfionta, de smior na saille, de thogha agus de rogha na bhfionta' (Ís. 25.6). Na céadta bliain ina dhiaidh sin, bhí Íosa ag caint ar shluaite a bheith ag teacht aniar agus anoir chun béile a chaitheamh i dteannta Abrahám agus Íosác ar ríocht na bhflaitheas (Math.8.6; cf. Lúc.14.15; Mc 14. 25). Agus tá ceann d'fháthscéalta Íosa bunaithe ar rí a rinne bainis dá mhac, agus a ndeachaigh a gcuid searbhóntaí amach sa tsráid chun a raibh de dhaoine inti a bhailiú agus a thabhairt isteach, chun go mbeadh halla an phósta lán go doras le haíonna (Mth. 22. 2,10).

'Is méanar dóibh siúd a fhaigheann cuireadh chun bainis an Uain.' (Apac. 19.9).

Go ndéana an Tiarna buíoch sinn as an méid a bheidh faighte againn.

Seachtain 2: Roghanna: bia agus slánú

11 Meán Fómhair – an 12ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide

Eaxodus 14. 19 –
críoch
Leabhar na Salm 114
Rómhánaigh 14. 1 – 12
Matha 18. 21 – 35

Grianghraf: [ebb&flow](#)

9/11

An chodarsnacht sa Soiscéal idir agairt agus trócaire; gaoch na heipistle gan breithiúnais a thabhairt; scéal na nlosraeilíteach ag an Muir Rua le héiginnteacht agus leochaileacht mhór orthu – is iad seo na téamaí a thagann chun cuimhne cothrom an lae 9/11. Caithfidh daltachas Críostaí teacht ar shlí mhaith chun trócaire agus chun comhbhá Dé a chur in iúl. Caithfidh sé bealach a chruthú le roghanna cuí a dhéanamh idir maith agus olc, gan ligean do dhaorbhreithiúnachas díotálach teacht ar an bhfód, rud a laghdaíonn ar dhaonnacht an duine a ndíreofaí a leithéid air. Ní mór meabhrú do phobal Dé arís agus arís eile go mbraitheann a saol agus a gcuid slite beatha ar Dhia an Eaxodus. Faoi mar a dúirt an salmaire é: “Bí ar crith, a thalaimh, i láthair an Tiarna”.

Roghanna: bia agus slánú

Ar shlite difriúla, baineann na téamaí seo le hábhar ag Am an Chruthaithe i mbliana, agus sinn ag smaoineamh ar roghanna cuí i dtaobh bia, agus ar an tslí ina mbraithimid go mór ar Dhia an tslánaithe.

Féachaimis siar ar ár gcuid téacsanna. Bhí aincheist le réiteach ag na hlosraeilítigh. Bhí na hÉigiptigh achrannacha laistiar dóibh; an fharraige os a gcomhair amach; an fásach mórtimpeall orthu. Ag an bpointe seo, agus iad soghonta go maith, chuala siad Maois ag rá “seasaigí an fód! agus feicfidh sibh conas a fhuasclóidh an Tiarna sibh inniu” (Eax. 14.13). Agus ní hé tarrtháil fhisiciúil na ndaoine amháin a bhí i gceist le ‘fuascailt’ – bhí na sochair leasa ar fad a shamhlaítear le muintir chonradh Dé i gceist leis an bhfocal céanna, mar shampla – dá bhfanfaidís umhal do thoil agus do shlite Dé – deashláinte, ‘mar is mise an Tiarna do shlánaitheoir’ (Eax. 15.26).

Conas mar a bhaineann “slánú / sláinte” lenár gcuid roghanna sa bhia?

Rud atá suimiúil is ea an chuma gur do bhia a thagair Naomh Pól mar cheann dá shamplaí ina litir chuig na Críostaithe sa Róimh mar gheall ar an tslí a raibh siad ag plé lena gcuid slánaithe iarbhír. Baineann an chéad chuid den chaibidil le conas is féidir le Críostaithe áirithe, iad siúd a dhéanann cinntí éagsúla maidir le bia, cineálacha dearcaidh dhaorbhreithiúnaigh a sheachaint. Bhraith cuid acu gur ghá dóibh iompú ina bhfeoilseántóirí, toisc gur bhraith siad buartha maidir lena bheith ag ithe feola – feoil ar measadh í a bheith ‘neamhghlan’ nó feoil ar tairiscíodh í do dhéithe bréagacha i dteampaill pháganacha (cf. an plé i 1 Cor. 10. 25f). Bhraith daoine eile gurbh fhéidir feoil a ithe ós rud é gur ‘le Dia an domhan agus a bhfuil ann’ (1 Cor. 10.26), agus ar aon chuma, d’fhógair Íosa go raibh gach aon saghas bia ‘glan’ (Mark 7.19). Ba cheist choinsiasa a bhí ann do Naomh Pól, a bhraith gur ghá cúram a dhéanamh díobh siúd a bhfuil coinsias níos laige acu ná mar atá againne.

Tá an t-ábhar is cúram dúinne sa lá atá inniu ann beagáinín difriúil. Agus sinn ag plé cad iad na rudaí maithe agus cad iad na drochrudaí a bhaineann lena bheith mar fheoilséantóir, caithfidhne a bheith braiteach ar an gcostas mór talmhaíochta a bhaineann le heallach a bheathú, agus leis an úsáid a bhaintear as grán chun bia a dhéanamh dóibh, nuair a d'fhéadfaí an grán céanna a úsáid chun míchothú daoine áirithe a leigheas. Nuair a ghlantar na coillte agus an sabhána chun bia a chruthú d'ainmhithe, cuirtear go mór leis an méid CO2 atá san atmaisféar. Tagann nach mór 70 milliún tonna de mheatán ainmhí-dhíorthaithe ó bhoilg an 2 bhiliún bó ar an domhan – agus is gás ceaptha teasa é meatán atá níos cumhachtaí ná CO2.

Tá ollchaitheamh an fhuinnimh i dtáirgeadh na feola an-suntasach chomh maith. Dá dtabharfadh gach aon Mheiriceánach ceann dá chuid béilí feola suas sa tseachtain, deirtear gurbh ionann an méid fuinnimh a shábhálfaí dá bharr agus an méid a shábhálfaí dá dtógfaí 12 milliún carr den bhóthar (cé gur ghá, ar ndóigh, go gcaithfí fuinneamh éigin ar an mbia cúiteach a réiteach mar ionadaí ar an bhfeoil).

Baineann ceann eile dár gcuid roghanna bia le leas na n-ainmhithe, agus leis an tslí a ndéantar bia a tháirgeadh. Tá an-chuid daoine ina bhfeoilséantóirí toisc go gcreideann siad go bhfuil sé mícheart ainmhithe a mharú. Déanann daoine eile an rogha gan feoil a ithe mar go bhfuil cultúr na feirmeoireachta tionsclaíche cruanta, mídhaonnachtúil, dar leo, sa tslí a ndéantar beostoc a iompar agus iad gafa i gcoimeádáin bheaga. Ceist choinsiasa atá ann, dúinne chomh maith.

Tá tionchar ag na roghanna a dhéanaimid ar ár gcuid sláinte – agus dá bhrí sin, baineann siad le ráth an chine dhaonna agus leis an gcoincheap go dtugtar “slánú” air. Chun go mbeadh aiste bia sláintiúil ag duine, is gá go dtiocfadh sé ar chothroime cheart sna cúig ghrúpa bia: carbaihiodráití, próitéin, torthaí agus glasraí, bainne agus déirí, bia go bhfuil luach ard saille agus siúcra iontu. Moltar go ndéanfadh carbaihiodráití thart ar thrian den bhia a ithimid chun go bhfaighimis fuinneamh agus cothaithe uathu, ba cheart go ndéanfadh glasraí agus torthaí trian eile de (cúig cinn acu sa lá), ba cheart iasc a ithe dhá uair sa tseachtain, agus teastaíonn laghdú ar an méid saille agus salainn a ithimid ón gcuid is mó againn. Is gá dúinn idir sé agus ocht ngloine uisce a ól gach aon lá.

Tá léiriú ar an teip pheacúil i mbainistiú acmhainní dhomhan Dé sa mhéid go mbíonn caint ar mhíchothú i gcuid mhaith áiteanna sa domhan san am céanna agus go bhfuil fás ag teacht ar otracht san Iarthar.

Baineann ár léamh Soiscéil le ceartú na bhfiach, agus is é atá mar bhunús dó sin ná soláthair na hIubhaile faoi mar a thagraítear dó i Léivític 25. Baineann an Iubhaile le feidhm cheart a bhaint as domhan Dé chun go bhfaighidh gach aon duine tairbhe as. Is é an sprioc atá aige ná cosc a chur ar an tslí a bhfaigheann mionlach daoine seilbh ar fhorhór an tsaibhris eacnamaíoch. “Is liomsa an talamh”, a dúirt an Tiarna (Léiv. 25.23). Samhlaítear soláthar na hIubhaile le Dia Eaxodus (Léiv. 25.38,55). Ní hamháin go mbaineann sé le nósanna sláintiúla in úsáid na talún, ach baineann sé le cothroime i soláthar an bhia chomh maith (Léiv. 25.37).

Tá an t-athrú aeráide ar cheann de na cúinsí a bhfuil tionchar an-mhór aige ar sholáthar an bhia agus an uisce. Bhí an triomach san Astráil, a rinne an oiread sin damáiste ar an gcruithneacht, ar cheann de na fáthanna gur tháinig méadú i bpragsanna an ghráin le bliain nó dhó anuas.

I bhfianaise an mhéid a thuigimid ó Dhia Eaxodus, is cosúil go bhfuil roghanna le déanamh againn: cothóidh na roghanna sin an tsláinte, nó cuirfidh sé isteach uirthi. Baineann bia agus talmhaíocht leis an méid seo, chomh maith le úsáid fhuinnimh, astúcháin charbóin, agus gach aon ní eile.

Seachtaine 3: Leordhóthain: bia agus flaithiúlacht Dé

18 Meán Fómhair – an 13ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide

Eaxodus 16. 2 – 15
Leabhar na Salm 105
Filipigh 1. 21 – críoch
Matha 20. 1 – 16

Grianghraf: [Peter Casier](#)

Níl aon cheart ag aon duine a bheith caiteach, rabairneach. Ba é sin ceann de na ceachtanna a bhí le foghlaim ag na hIosraeilítigh sa bhfásach. Dar leis an scéal in Eaxodus, bhí siad tar éis a bheith ag caitheamh i ndiaidh na tréimhse a chaith siad san Éigipt “agus [iad ina] suí ag potaí na feola agus ag ithe aráin go lán boilg”. Sa chuntas a tugadh in Uimhreacha, faighimid amach go raibh feoil agus iasc, cúcamar, mealbhacán, cainneann, oinniúin agus gairleog san easnamh orthu (Uimhr.11.4-6). Rinne siad gearán le Maois, agus ba é an freagra a bhí ag Dia air sin ná arán a chur ar fáil ó neamh (Eax. 16.4), a tháinig i bhfoirm manna ar maidin agus i bhfoirm geirge um thráthnóna (Eax.16.31; 16.13). Is é is dóichí a bhí i gceist le manna ná tál a tháinig ó fheithidí agus a fágadh ar an talamh, bia a bhí cosúil le síol an choire, agus a raibh dath gumroisín air. Bhí blas na meala air, agus d’fhéadfaí é a mheilt, agus a bheiríú ina dhiaidh sin, go ndéanfaí cistí astu (Uimhr.11.7-9). Dá bhfágfaí thar oíche é gan aon choiríú a bheith déanta air, thiocfadh cruimheanna ann, agus d’éireodh sé bréan (Eax.16.20), ach d’fhéadfaí é a chaomhnú thar oíche chun é a úsáid ar an tSabóid, dá ndéanfaí é a bhácáil.

Is mó ceacht éagsúil a d’fhéadfadh na hIosraeilítigh a fhoghlaim ón taithí seo. Bhí Dia ag cur béas ar na daoine tar éis go raibh siad ag gearán – le fáil amach an raibh muinín acu as Dia Eaxodus nó nach raibh (Eax. 16.4). “Sin é... an t-arán a thug an Tiarna le hithe daoibh” (v.15), agus a raibh cuimhne ag na glúine ina dhiaidh sin air mar eiseamláir d’fhlaithiúlacht Dé (Eax.16.32). Bhí sé mar léiriú ar an bhfírinne nach ‘ar arán amháin a mhairfidh an duine, ach ar an uile fhocal a thagann as béal Dé’ (Deot 8.3, 16). Gan amhras, bhí Íosa an-soiléir sa mhéid nárbh arán ó neamh a bhí sa mhanna ach ar shlí an-chúng amháin, i gcomórtas le Arán na Beatha (Eoin 6.31f.). Sa tslí seo, bhíothas ag imeacht ón ainchaitheamh agus i dtreo na leordhóthain. “Rachaidh an pobal amach gach lá chun cuid an lae sin a chnuasach” (Eax.16.4). “Bhí a sháith cruinnithe ag gach duine.” (Eax. 16.18).

Rinne an salmaire ceiliúradh ar fhlaithiúlacht Dé mar chomhartha dá dhílseacht chonartha: “Líon sé le bia ó neamh iad” (Salm. 105.40), cé gur aithin an salm céanna go raibh Dia tar éis a bheith flaithiúil leis na hIosraeilítigh d’ainneoin gur “ligeadar srian lena mianta san fhásach” (Leabhar na Salm 106.14), agus gur tháinig breithiúnas ar an bpeaca sin i dteannta na flaithiúlachta uaidh.

Dílseacht dhiaga, agus leordhóthain an tsoláthair dhiaga – tá an dá ghné seo ar cheann de na téamaí móra i scéal seo an mhanna. Chuir léamh an tSoiscéil an pointe céanna in iúl ach ar shlí eile. Is mar gheall ar bhronntanas agus ar ghrásta é fáthscéal na n-oibríthe san fhíonghort go bunúsach. Ní faighimid tairbhe as a bheith ag obair i bhfíonghort toisc go bhfuil saothar curtha isteach againn ann, ach mar gheall ar fhlaithiúlacht ghrásach Dé. “An ea go bhfuil do shúilse éadmhar de bhrí go bhfuilim féin maith?” (Mth. 20.15). Is tabhartas ó Dhia é gach aon ní. Faoi mar a deirimid sa phaidir ag an oifrál i rith na Comaoineach Naofa, “Is uaitse gach ní agus is ó do chuid féin a bhronnaimid ort.”

Cuireann an méid seo béim ar an bpointe go bhfuil dualgas orainn saothrú ar son dáilte chothrom maidir le hacmhainní saibhre dhomhan Dé. Is éagóir cheart iad na héagothromais i ndáileadh an bhia, agus is masla do Dhia iad chomh maith; “Is masla dá chruthaitheoir luí ar an mbochtán” (Seanfh. 14.31).

Bhí laghdú na fíorbhochtaineachta agus an ocrais faoin mbliain 2015 ar cheann de na chéad spriocanna a cuireadh ar chlár Fhorbairt na Mílaoise de chuid na Náisiún Aontaithe – theastaigh uathu go laghdófaí líon na ndaoine a bhí ag maireachtáil ar níos lú ná dollar amháin go dtí leath an lín sin. Táimid trí cheathrú den tslí ann faoin tráth seo. In áiteanna áirithe san Áis, tá forbairt mhór déanta, cé nach bhfuil sé sin amhlaidh i gcás na hAfraice fo-Shaharáí.

Ba chuid de mhúineadh scéal an mhanna é an méid gur gá prionsabal na leordhóthain a aithint. Bhí leabhar dar theideal *Enough is Enough* scríofa ag Eoin Taylor faoi 1975, agus ba é a phléigh sé ann ná peaca an róchaithimh, go háirithe laistigh de shochoithe ina raibh caitheamh an bhia agus cruinniú maoine tar éis teacht chun cinn mar na luachanna is tábhachtaí, agus ina raibh idir vástáil, thruailliú, chreach na n-acmhainní nádúrtha mar bhreoslaí agus mhianraí, agus chaitheamh ar thrádáil airm, tar éis cur le cultúr de róchaithemh gan stad, gan staidéar, gan staonadh.

Baineann an coincheap a nglaoitear ‘Slándáil Bia’ air le leordhóthain – an bhfuil go leor de ann do gach duine; cé chomh héifeachtach agus is féidir teacht ar an mbia; an féidir é a cheannach ar phraghas atá cothrom; an bhfuil sé cothaitheach agus sláintiúil. Táthar ag éirí níos imníche mar gheall ar an bhfadhb seo ós rud é go meastar go mbeidh méadú de thrí billiún tagtha ar dhaonra an domhain faoi 2050; ó 6 bhilliún go dtí 9 mbilliún. De ghnáth, itheann daoine níos mó feola agus iad ag dul i saibhre, agus is mó fuinneamh a theastaíonn chun feoil a réiteach ná mar a theastaíonn ó chineálacha eile bia. Agus tá an tiomáint i dtreo bithbhreoslaí tar éis an méid talún a úsáidtear do tháirgeadh an bhia a laghdú. Tá na costais mhóra a bhaineann le hola tar éis cur leis na costais a bhaineann le bia a stóráil agus a dháileadh. Tá tionchar ag an athrú aeráide ar na barra ar féidir a chur agus ar na háiteanna inar féidir iad a chothú.

Agus fós, meastar go gcaitheann muintir an Ríochta Aontaithe thart ar 8.3 milliún tonna de bhia amach sa bhliain, ar fiú thart ar £12 billiún é, nó ar fiú thart ar £650 é don ghnáth-theaghlach indibhidiúil.

Ní hannamh go cailtear breis agus 30% den bhia iomlán a tharlaítear i ndomhan na forbraíochta sula n-itear é, toisc próiseáil, stóras, agus iompar an bhia sin a bheith lochtach. Tarraingíonn “Slándáil Bia” ceisteanna móra polaitiúla agus eacnamaíocha anuas – rud a chaitheann sinn ar ais go dtí ár mbunluachanna. An bhfuilimid tiomnaithe do bheith ag maireachtáil le ‘dóthain’ chun go mbeidh dóthain ann do gach duine? Nó an bhfuil an t-íoladhradh a dhéanaimid ar ‘rogha an tomhaltóra’ inár dtarraingt siar de shíor go dtí ‘potaí na feola’ faoi mar a bhí san Éigipt? Má chothaíonn briathar Dé na beatha sinn, agus más rud é, faoi mar a dúirt Naomh Pól, gurb é Críost is beatha dúinn, ba cheart go ndéanfadh ár gcuid slite beatha aithris ar fhlaithiúlacht agus ar leordhóthain sholáthar Dé – dúinne agus do gach aon duine eile. Ní haon cheist leordhóthain é seo áfach; baineann an fhadhb leis an dearcadh atá ag daoine i dtaobh tomhaltais. Má thógaimid an duine aonair mar shlat tomhais, is féidir a rá go bhfuil na meánastúcháin CO2 a scaoileann an Ríocht Aontaithe leo níos lú ná a leath den mhéid a scaoileann na Stáit Aontaithe leo, a dhá oiread níos mó ná méid a scaoileann an tSualainn leo, agus thart ar nócha uair níos mó ná an méid sin in Uganda.

Nuair a ghuímid “ár n-arán laethúil tabhairt dúinn inniu”, bímid ag fiafraí de Dhia soláthar dúinn inniu – agus dár gcuid comharsan ar fad. Mar a tharlaíonn go minic le guíonna, ligeann Dia dúinn a bheith inár n-uirlisí á bhfreagairt. Tá an guí le harán (is é sin, do chothabháil ár mbunriachtanas corpartha) mar chuid de ghuí níos fairsinge le maithiúnas agus le stiúradh (dár riachtanais spioradálta agus chaidreamhacha). Baineann corp, intinn, agus spiorad le chéile sa bhfreagairt is gá a dhéanamh d’fhlaithiúlacht Dé.

Seachtain 4: Gort agus triomach - bia agus peaca

25 Meán Fómhair – an 14ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide

Eaxodus 17. 1 – 7
Leabhar na Salm 78. 1-4, 12
– 16.
Filipigh 2. 1 – 13
Matha 21. 23 – 32

Grianghraf: [Jeff Attaway](#)

Níl aon teacht ar uisce glan ag duine as gach ochtar ar an domhan. Ar cheann de thréithe an athraithe aeráide, tá go n-éireoidh na ceantair fhásaigh níos mó, agus go mairfidh na triomaigh níos faide agus iad ag fáil níos measa ag an am céanna.

Bhí taithí ag muintir Iosrael ar thart, agus ghlaigh siad ar Mhaois chun faoiseamh a fháil. Is é an tuiscint a bhí ag Maois air seo ná go raibh na daoine ‘ag promhadh an Tiarna’ – agus is é an tuiscint chéanna a fuair an salmaire air: “Ná cruagí bhur gcroí mar a tharla i Miríbeá, nó an lá úd ag Masá san fhásach.” (Leabhar na Salm 95.8-9). D’fhreastal Dia orthu d’ainneoin a bpeaca: “Scoil sé na carraigeacha san fhásach, mhúch sé a dtart le flúirse uisce” (Leabhar na Salm 78.15). Ach níor chuir grásta Dé cosc le haon pheaca breise. “Ach lean siad leo ag peacú ina éadan; thug siad dúshlán an Té is Airde san fhásach” (Leabhar na Salm 78.17).

Níl aon chothromóid shimplí idir peaca dhaonna agus fulaingt dhaonna – sin é a deireann Leabhar Iób linn. Ní féidir linne a rá go mbaineann fulaingt aon duine ar leith go díreach leis an bpeaca a bheadh déanta aige. Ach, ar an láimh eile, is léir ar feadh an Bhíobla go leanann drochthoradh aon ghníomh peacúil. Mar shampla, breathnaíonn Íséaia Iarúsailéim, fáidh, ar na tionchair a bhíonn ag peacúlacht dhaonna agus an easumhláíocht ar shlite Dé a bhaineann léi i gcomhthéacs:

“Tá an talamh faoi bhrón agus in ísle brí, tá an domhan ag meath agus in ísle brí, tá neamh agus talamh ag meath. Tá an talamh truailithe, faoi chosa a cuid áitreabhach, óir sháraigh siad na dlíthe, bhris na reachtanna, choill an conradh síoraí” (Ís. 24.4ff).

Baineann ár léamh Soiscéil le húdarás Dé i ríocht Dé, agus leis an nglaoch chun dul ‘ar shlí na fíréantachta’. (Mth.21.32). Tá daoine ann atá cosúil leis an mac san fháthscéal, a dhéanann gealltanais nach gcomhlíonann sé. Tá daoine eile ann, nach mbíonn tosach maith acu b’fhéidir, ach a théann ar ‘shlí fíréantachta’ ar deireadh, agus a léiríonn an dúil atá acu saol an ríochta a bheith acu. D’inis Íosa an fáthscéal agus ceannairí reiligiúnacha a linne sa cheann aige – baineann an bhunteachtairacht le saol an lae inniu áfach. Ní mór don té a dteastaíonn uaidh saol a bheith aige i ríocht Dé glacadh le húdarás agus le slite Dé. Tamall i ndiaidh aimsir na Croise, agus an Aiséirí, scríobh Naomh Pól mar gheall ar údarás Íosa i dtéarmaí seirbhíse umhaile, seachas smacht, agus d’áitigh sé gur ghá go mbeadh seirbhís an phobail Chríostaí de réir mheon aigne Chríost, agus go mbainfeadh tréithe mar shólás, thrócaire, ghrá, agus umhláíocht léi (Fil. 2.2).

Cén freagra atá ag an bpobal Chríostaí mar sin ar ghátair na ndaoine atá ag maireachtáil in aimsir ghorta agus in aimsir thriomaigh? Conas is ceart a bheith ag maireachtáil i saol ríocht Dé? Cad iad na slite ina léirimid sólás, trócaire, grá agus umhláíocht i ndomhan atá fite fuaite le héagóir, le trócaire, le grá agus le humhláíocht?

Bhí sampla d'iarraicht ar fhadhb na bochtaineachta a leigheas faoi spreagadh Críostaí le feiceáil i mbunú an chomhlachta Traidcraft sa bhliain 1979. Chuaigh sé sin isteach le comhlachtaí eile i 1992 chun an marc cáiliúil Cóirthrádáil (.i., Fairtrade) a chur ar an saol. Tá an marc sin le feiceáil anois ar chaife, ar thae, ar bhananaí agus ar chuid mhaith táirgí eile chomh maith. Is é an smaoineamh atá laistiar de ná go n-íocann comhlachtaí praghas íosta atá faoi ráthaíocht chun go gclúdfar na costais a bhaineann le táirgeadh inbhuanaithe, costas nach n-athraítear fiú sa chás go dtiocfadh laghdú ar phraghas an mhargaidh. Íoctar biseach chomh maith chun gur féidir le táirgeoirí infheistiú níos mó a dhéanamh i dtograí áitiúla. Socraítear caighdeáin chun a bheith cinnte de go mbeidh pá cothrom, praghas cothrom, coinníollacha maithe oibre ann agus go mbeidh próisis i bhfeidhm a bheidh neamhdhíobhálach don chomhshaol. Táthar ag tuar go ngnóthóidh earraí de mharc Cóirthrádála an Ríochta Aontaithe thart ar £2 bhiliún faoin mbliain 2012.

Tá Christian Aid, eagraíocht eile, ag impí orainn díriú ar dhíothú iomlán na bochtaineachta. Is é an míniú a thugann siad féin air ná gur uafás é an bhochtaineacht a théann i gcoinne na daonnachta bunúsaí agus a bhaineann féinmheas, saoirse agus dóchas de na daoine; bíodh sí ina bochtaineacht ó thaobh sláinte, oideachais, leasa, saoirse polaitiúla, nó saoirse ó fhoréigean; nó ina bochtaineacht ó thaobh cúrsaí eacnamaíocha, nó sóisialta: baineann na cúinsí seo le ceal folláine nó cobhsaíochta sa phobal. Nó b'fhéidir gur easpa bia agus uisce a bheadh i gceist. Baineann bochtaineacht le cumhacht. Ach baineann sé go bunúsach le caidrimh bhriste idir an saibhir a bhfuil an chumhacht acu ar thaobh amháin agus an daibhir atá á mbrú faoi chois ar an taobh eile. Dréimeann Christian Aid le comhionannas, meas agus saoirse a bhaint amach do gach aon duine. Tosaíonn sé leis an tuiscint go gcruthaítear gach aon duine ar dheilbh Dé. Oibríonn sé ar rialachas, oideachas, rialacha cánach, ceisteanna sláinte, agus ar an athrú aeráide.

Dhein an Christian Aid athfhriotal ar phaidir Catherine Kithuku an t-earrach seo caite, bean a bhí meáite ar fheabhas a chur ar chaighdeán maireachtála an tsluma in Matopeni, áit nach raibh teacht ar uisce glan agus ina bhfeicfí séarach ag rith trí lár sráide.

“Guím le hathrú. Guím le saol glan, compordach a bheith agam a mbeidh príobháideachas ag baint leis. Dá bhfaighinn toradh mo ghuí, d'fheicfinn mo chlann agus iad ábalta ar bhogadh amach as saol an tsluma. D'fhiafróinn de dhaoine guí a dhéanamh ar son tithíochta níos fearr, go gcuirfí oideachas ar gach aon pháiste, go mbeadh poist ag na daoine óga, agus go mbeadh tacaíocht ar fáil do thuismitheoirí agus do dhaoine scothaosta. Ach is le huisce glan is mó a ghuím.”

Agus i mí Iúil na bliana seo caite, thosaigh eagraíocht eile, atá mar chomhpháirtí do Christian Aid, ar obair a dhéanamh ar phobal Matopeni, ag cruthú draenacha nua sa sluma. Bhí cúig chainéal fhriothálacha acu faoin Nollaig, agus príomhdhraein chun séarachas a thógáil ón gceantar cónaithe. Dá bhrí sin, ba í an Nollaig seo caite an chéad Nollaig a ndearna an pobal ceiliúradh uirthi gan eagla a bheith orthu go dtiocfadh galar nó breoiteacht ar na páistí mar gheall ar dhrochshláintíocht. Anois is féidir leo tosú ar phíobaí uisce a leagan agus buacairí a shuiteáil chun uisce glan a thabhairt go dtí an ceantar. Tá toradh ghuí Catherine nach mór faighte aici.

Is peaca é gan aird a thabhairt ar riachtanais na n-ocrach agus na n-íotach.

Is é a dúirt Íosa mar chuid d'fháthscéal na gcaorach agus ngabhar ná: “Óir bhí ocras orm agus thug sibh rud le hithe dom, bhí tart orm agus thug sibh rud le hól dom.” (Mth. 25.35).

Mhol Naomh Pól dearcadh seo na flaitiúlachta a úsáid fiú amháin lenár gcuid naimhde: “má bhíonn ocras ar do namhaid tabhairse rud le hithe dó, agus má bhíonn tart air tabhair dó rud le hól.”(Rómh. 12.20).

Arís, feicimid gurb é atá i gceist leis an saol i ríocht Dé ná trócaire, umhlaíocht, ceartas agus grá don chomharsa a léiriú.

Seachtain 5: Cruthú agus Conradh: bia agus freagracht

2 Deireadh Fómhair - an 15ú Domhnach i ndiaidh na Tríonóide

Exodus 20. 1-4, 7-9, 12-20
Leabhar na Salm 19
Filipigh 3. 4b – 14
Matha 21. 33 – críoch

Grianghraf: [vida de vidro](#) (CC)

Tugtar glóir Dé sa chruthú (vv. 1–6), agus an chumhacht shlánaithe a bhain lena dhlí (vv. 7–14) le chéile i Leabhar na Salm 19. Sa dara cuid, úsáidtear seacht n-uaire an t-ainm conartha do Dhia, is é sin Yahweh, scríofa mar THIARNA. Le chéile, tugann an dá chuid den salm léargas dúinn ar chruthú Dé mar chreatlach do chaidreamh conartha Dé lena phobal, agus ar chaidreamh conartha Dé lena phobal mar mhíniú ar an gcruthú.

Baineann treoracha dhlí Dé go dlúth le conradh ghrásta Dé. Má thógaimid an dlí sin amach as comhthéacs an ghrásta, táimid ar an tslí go dleathaíocht ródhocht. Ach i gcomhthéacs an ghrásta dhiaga, atá i bhfad níos leithne, tá a ionad féin ag an 'dlí' (nó 'torah', is é sin, 'teagasc aithriúil') i stiúradh phobal Dé i dtreo saolta freagracha a bheith acu a léiríonn go mbaineann dílseacht agus grá chonradh Dé leo (Eax. 20.6).

Is túisce a shamhlaítear na Deich nAitheanta le cur síos ar shaol freagrach a leagadh amach do na daoine a bhí tógtha amach ón sclábhaíocht ag TIARNA an chonartha, seachas le cód dlí ar gá a bheith go dlúth faoina réir (Eax. 20.1). Sin é an fáth gur féidir le hÍosa achoimriú a dhéanamh ar an dlí agus ar na fáithe go léir (Mth.22.37-40) in dhá athfhriotal ó cháipéisí an chonartha: 'Gráigh an Tiarna do Dhia ó do chroí go hiomlán, ó do anam go hiomlán, agus ó do neart go hiomlán.... Ní foláir duit grá a thabhairt do do chomharsa mar thú féin.' (Deot. 6.5; Léiv.19.18).

Bhí gach eolas ag Naomh Pól mar gheall ar an dlí - 'i dtaca le fíréantacht dhlíthiúil bhí mé gan cháim' (Fil.3.6), ach thosaigh sé ag féachaint fiú amháin ar umhlaíocht ar an dlí mar chailleanas 'le hais an bhua thar barr atá faighte agam: aithne a chur ar Íosa Críost, mo Thiarna' (v.8). Labhair sé ar an bhfíréantacht a thagann ó Dhia féin – téarmaí arbh fhéidir a aistriú mar 'ceartas Dé' nó 'dílseacht chonradh Dé' – in Íosa Críost.

Dar le Naomh Pól, is féidir teacht ar mhodh maireachtála a bheadh oiriúnach do phobal Dé trína bheith 'aimsithe i gCríost', trí 'aithne a chur ar Íosa Críost'. Do Chríostaithe mar sin, is é slí an Tiomna Nua chun cur síos ar shaol mar phobal de chonradh Dé ná saol Chríost a roinnt – agus dar chomhartha sin, is féidir teacht ar 'míniú ar an gcruthú' i gCríost, mar, faoi mar a dúirt Naomh Pól in áit eile, mar chuid de shliocht suntasach 'mar is trídsean a cruthaíodh a bhfuil ar neamh agus ar talamh... Is trídsean agus dósan a cruthaíodh an t-iomlán' (Col.1.16). Aimsíonn an cruthú agus an conradh araon a mbrí i gCríost. Glaonn an dá rud sinn chun freagartha dílse agus grámhaire.

Is téamaí iad an cruthú agus an conradh nach bhfuil rófhada ón mbunteachtaireacht atá le fáil ónár léamh Soiscéil. Déantar cur síos san fháthscéal i Matha 21, 33ff. ar fhíonghort agus ar iompar na dtionóntaí mídhílse a bhí ann. Ba leis an tiarna talún an fíonghort; ba bhronntanas uaidh é an léas do na tionóntaí. Ba ar na tionóntaí a fágadh an cúram aire a thabhairt don fhíonghort.

Bhí an tiarna talún ag tnúth le torthúlacht, ach ní bhfuair sé ach feallaireacht agus milleadh. Bhí na tionóntaí ag dul ar aghaidh ar nós gur leo an áit, agus ar deireadh, rinne siad iarracht ionadh an tiarna talún féin a thógáil.

Thuig uachtaráin na sagart agus na Fairisínigh gur mar gheall orthu féin a bhí Íosa ag caint (v.45). Agus ar shlí amháin, bhí an ceart acu. Tá caint in Íseáia 5, 1–7 ar ‘theaghlach Iosrael’ mar fhíonghort Dé. Bhí sé ag súil go dtiocfadh fíonchaora as, ach ní bhfuair sé ach fiachaora ar deireadh. Thuig na ceannairí Giúdacha go raibh Íosa ag caint go fáthchiallach. Bhí an tiarna talún (Dia) ag tnúth go mbeadh na (ceannairí reiligiúnacha) freagrach, ach dhiúltaigh sé do na searbhóntaí (fáithe Dé), agus mharaigh siad an mac (ar thuig siad cé leis a raibh siad ag plé?).

Ach tugaimis spléachadh níos leithne air seo go bhféachfaimid ar an bhfíonghort mar chruthú Dé, a bhféachann Dia ina dhiaidh, agus a bhfuil súil aige go dtiocfaidh toradh as. Fágann Dia an cúram aire a thabhairt don chruthú faoi na daoine, mar a bheadh tionóntaí. Glacann sé leis go mbeidh siad ag gníomhú go freagrach ar a shon. Laistiar de na conarthaí a dhéanann Dia lena phobal (Abrahám, Maois, Dáibhí), tá ‘conradh cosmach’ lena léiríonn Dia an tiomnú dílis atá aige don chruthú iomlán. ‘Féach, daingním mo Chonradh leatsa agus le do shíol i do dhiaidh; 10 agus mar an gcéanna le gach uile dhúil bheo dá bhfuil faraibh.’ (Gein. 9. 9,12). Baineann an gealltanais diaga leis an méid seo chomh maith: “Fad a bheidh an talamh ann, ní rachaidh stad arís ar shíolchur ná ar fhómhar.” (Gein. 8.22). Agus tá Dia ag tnúth leis go mbeidh na daoine mar thionóntaí dílse mar fhreagairt don ghealltanais seo. Tá sé seo mar chuid den bhrí atá leis an údarás a tugadh do na daoine ar fad a rinneadh ‘ar dheilbh Dé’ in Genesis 1, a mbaineann smachtú an domhain (Gein. 1.28). Is é an tslí is fearr an ‘smachtú’ sin a thuiscint ná talmhaíocht – úsáid na talún chun bia a chur ar fáil do na daoine go léir. Baineann sé le ‘tiarnas’ ar ríocht na n-ainmhithe, focal nach mbaineann an chiall ‘forlámhas’ ná ‘dúshaothrú’, ach ardríocht dhea-mhéineach: bhí na ríthe freagrach as leas agus folláine a bpobail (cf. Salm.72. 1-4). Dá bhrí sin, is é atá i gceist le tionóntacht dhílis ná talmhaíocht do sholáthar an bhia, agus cúram leas na n-ainmhithe.

Tugann fáthscéal an fhíonghoirt ár ndúshlán aghaidh a thabhairt ar cheist na freagrachta. I dtáirgeadh an bhia, agus i gcúram leas na n-ainmhithe, an tionóntaí dílse sinne laistigh de chruthú Dé?

Cúpla ceann den iliomad samplaí is féidir a thabhairt:

- Tá táirgeadh tionsclaíoch an bhia tar éis cur isteach go mór ar fhoraoisí trópaiceacha.
- Baineann talmhaíocht thionsclaíoch nua-aimseartha úsáid as cuid mhaith breoslaí iontaise i dtáirgeadh lotnaidicéide agus luibhicéide, chomh maith le meicniúchán.
- Cuireann ró-iascaireacht le cur amú méid an-mhór éisc, a d’fhéadfaí a ithe mura mbeadh cuótaí i bhfeidhm a fhágann gur gá iad a chaitheamh ar ais isteach sa bhfarráige.
- Cuireann polasaithe talmhaíochta, agus an t-airgead ollmhór atá amuigh ag na bainc dhomhanda ar na tíortha is boichte, isteach ar chothroime dháileadh an bhia.

Ba cheart go mbeadh Críostaithe lárnach don chúram éiceolaíoch. Is freagairt bhuíochais é ár n-altadh Eocairiste, a dhéanann ceiliúradh ar chruthú nua Dé i gCríost, d’fhlaithiúlacht agus do ghrásta Dé. Thar a cheann sin, baineann tiomnú do shaol cothrom, freagrach i measc ár gcomharsan leis. Scríobh Naomh Pól go tuisceanach faoi Chríost, agus cumhacht a aiséirí. Thug Dia grásta dúinn chun go bhféadfaimis maireachtáil i solas ríocht a ghlóire, áit ina roinnfidh na deisceabail a chuid gliondair, ‘ag ithe agus ag ól ag [a] bhord [ina] ríocht’. (Lúc 22.30).

Foilsithe © 2011 Eaglaisí le Chéile, an Bhreatain Mhór agus Éire.

[Uigeacht an arbhair: Jon Smith](#)